

**В. О. УСАТИЙ**

здобувач кафедри господарського права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, Харків



**СИНТЕТИЧНА ПРИРОДА  
ПРОМИСЛОВОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ  
(ПРАВОВІ АСПЕКТИ)**

Досліджуються питання синтетичної природи промислової політики, її складу та функціонального призначення. Аналізуються конституційно-правове та господарсько-правове забезпечення економічної політики суверенних держав. Розглядаються наслідки глобалізаційних процесів. Окрема увага приділена кінцевій меті промислової політики держави та факторам підвищення ефективності промислового виробництва.

**Ключові слова:** промислова політика держави, синтетична природа промислової політики, зміст промислової політики, глобалізаційні процеси.

**Постановка проблеми.** Промислова політика є одним із основних напрямів економічної діяльності держави, сутність якої складає система заходів, спрямованих на якісні й кількісні перетворення промислового сектору та пов'язаних з ним секторів [1]. Важливою ознакою економічного потенціалу країни є галузева структура економіки. Основними галузями народного господарства є: промисловість; сільське господарство; будівництво; транспорт і зв'язок; торгівля і громадське харчування; житлово-комунальне господарство; охорона здоров'я; освіта, наука, культура; фінансування, кредит, страхування тощо.

Роль кожної галузі неоднакова з точки зору прогресивного розвитку економіки на певному етапі. Сьогодні основою економічної могутності країни є новітні галузі промисловості, такі як електроніка, авіакосмічна техніка,

енергетика, нафтохімія. Останнім часом на гребені науково-технічного прогресу передові позиції завойовують біоінженерія, фармацевтика, лазерна техніка й особливо інформатика.

Гранично узагальнюючи галузеву структуру народного господарства, часто розподіляють її на три блоки: сільське, лісове господарство й рибальство; промисловість; послуги. До останньої групи належать, зокрема, кредит, інформатика, торгівля, туризм, освіта тощо. Залежно від рівня розвитку країни провідним є один із цих блоків. Ще на початку ХХ ст. у багатьох країнах світу переважна частина працездатного населення була зайнята в сільському господарстві. Сьогодні тільки в незначній кількості країн, найменш розвинутих, частка зайнятих у сільському господарстві перевищує 50%. Проте вона є досить значною в країнах, що розвиваються. Так, якщо частка сільського господарства у ВВП США становить 1,2%, Німеччини 0,9%, Японії 1,6%, то в Ефіопії цей показник 43,8%, Афганістані 31,0%, М'янмі 42,9%, Центральній-Африканській Республіці 55,0%, а в Ліберії навіть 76,9%.

Частка промисловості посідала провідне місце в економіці розвинутих країн наприкінці ХІХ і в першій половині ХХ ст., коли вона сягала понад 50%. Згодом вона зменшилася, але й тепер у цій групі країн вона складає 25–35%. У Китаї, а також в деяких постсоціалістичних країнах вона ще вища. В країнах, що розвиваються (за винятком нових індустріальних країн), зайнятість у цьому блоці галузей звичайно не перевищує 10–15%.

З другої половини ХХ ст. швидкими темпами розвиваються галузі, що групуються в блоці послуг. У розвинутих країнах зайнятість у сфері послуг перевищує 60%, а в деяких з них — навіть 70% (США, Канада, Австралія, Швеція, Нідерланди та ін.).

В Україні частка сільського господарства у ВВП становить 10,0%, промисловості — 31,2% і сфері послуг (будівництво, транспорт, торгівля, фінанси, освіта тощо) — 58,8%.

Останнім часом поширюється така схема галузевої структури: первинні, вторинні й третинні блоки (сектори). До первинного блоку (або сектору) належить сільське й лісове господарство, рибальство, видобувна промисловість. До вторинного — обробна промисловість і будівництво. Третинний блок охоплює сферу послуг. Іноді визначають ще й четвертинний — інформаційний — сектор, виокремлюючи інформаційні послуги з третього блоку [2, с. 8–9].

Однак промисловість, зокрема у структурі економіки України як і багатьох інших країн, займає провідне місце. Слід погодитись із тим, що сектор послуг, особливо сучасних — інформаційних, науково-дослідних, фінансових тощо

в економіках інноваційного типу виходить на перше місце, але в той же час важливо підкреслити, що одним з уроків світової фінансової кризи стало те, що серед розвинутих країн найбільше постраждали від неї саме країни, що фактично здійснили деіндустріалізацію і зробили ставку виключно на фінансові, інформаційні та інші послуги.

Отже, промислова політика держави була і залишається найважливішим компонентом економічної її політики. Слід зазначити, що у ст. 10 Господарського кодексу України серед напрямів економічної політики держави визначено більш родову категорію — структурно-галузеву політику, що відповідно спрямована на здійснення державою прогресивних змін у структурі народного господарства, удосконалення міжгалузевих та внутрішньогалузевих пропорцій, стимулювання галузей, які визначають науково-технічний прогрес, забезпечують конкурентоспроможність вітчизняної продукції та зростання рівня життя населення. Визначення змісту саме промислової політики держави її системно-структурного співвідношення з іншими напрямками економічної політики в ГК України не міститься.

Важливо зазначити, що промислова політика держави і відповідно механізм її господарсько-правового забезпечення в сучасних умовах потребують нових концептуальних та прикладних підходів. Адже сучасна промисловість, включаючи традиційні добувну та обробну, функціонують в умовах загострення сировинної кризи, проблеми енергетичного забезпечення її потреб, різкої зміни локалізації основних виробничих потужностей у світовому вимірі, загострення міжнародної конкуренції та різкої актуалізації підтримки конкурентоздатності виробництва, надзвичайної концентрації капіталу в межах тих чи інших галузевих ТНК тощо.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Слід зазначити, що вчені-господарники приділяють увагу окремим напрямкам економічної політики держави з притаманним їм арсеналом правових засобів. Серед них певне місце займають О. М. Вінник, Д. В. Задихайло, В. В. Лаптев, В. К. Мамутов, В. М. Пашков, О. П. Подцерковний, В. А. Устименко, В. С. Щербина, О. В. Шаповалова та ін. Проте зазначені науковці не приділяють достатньої уваги питанням прямого використання у процесі реалізації промислової політики засобів інвестиційної, зовнішньоекономічної, антимонопольно-конкурентної, податкової, грошово-кредитної тощо політики держави.

**Формулювання цілей.** Метою цієї статті є дослідження змісту промислової політики держави як важливого господарсько-правового феномену.

**Виклад основного матеріалу.** Необхідно з'ясувати, що ГК України відповідно до змісту його ст. 10 встановлює таке місце промислової політики в ієрархії напрямів економічної політики: економічна політика — структурно-галузєва політика — промислова політика. Також необхідно

визнати, що саме перелік видів, напрямів економічної політики містить у собі застосування дуже різних класифікаційних підходів. Одним із них є вид діяльності, наприклад, промислова, транспортна, аграрна, будівельна тощо. Іншим є визначення видів політики, що забезпечують ті чи інші властивості самого господарювання — інвестиційна політика, до неї слід віднести й інноваційну (технологічну) політику (яка у ст. 10 ГК України взагалі не зазначена). Окремо можна виділити види політики, які встановлюють умовно-зовнішні чинники функціонування суб'єктів господарювання, наприклад, антимонопольно-конкурентна, цінова, зовнішньоекономічна, грошово-кредитна тощо. В той же час важливу групу складають види політики, якими визначається зміст відносин між суб'єктом господарювання та державою — податкова, бюджетна, амортизаційна і значною мірою валютна політика. Насамкінець, це види політики, якими створюється інфраструктурний ландшафт функціонування господарських відносин — політика інституційних перетворень.

Необхідно звернути увагу на дискусійний характер однопорядкового розташування окремих напрямів економічної політики. Так, амортизаційна політика формально є складовою податкової політики, одним з її важливих чинників у механізмі оподаткування. В той же час неможна не погодитись із тим, що засоби амортизаційної політики є надзвичайно важливими для реалізації завдань промислової, інвестиційної і «невизначеної в Кодексі» інноваційної політики. В цьому сенсі і валютна політика може розглядатися не тільки як самостійний напрям економічної політики, але і як інструмент грошово-кредитної політики, цінової та зовнішньоекономічної політики.

Не відкидаючи проблему системно-структурного вдосконалення концептуальних позицій щодо змісту економічної політики держави і відповідного коригування змісту ст. 10 ГК України з можливою деталізацією її положень через створення цілої низки додаткових статей Кодексу, необхідно констатувати наявність щонайменше складної амбівалентності природи її окремих напрямів.

Отже, промислова політика є поняттям ширшим за структурну, тож їх не слід ототожнювати. Структурна є лише частиною промислової, яка спрямована на зміну співвідношення між галузями, згортання старих та заохочення нових. Хоча подібне галузеве розуміння структурної політики властиве, як правило, вітчизняним науковцям. Західні дослідники зазвичай розглядають її в інституціональному сенсі — як політику, що трансформує основні інститути суспільства [3, с.75].

Суттєві розбіжності спостерігаються і у визначенні об'єкта промислової політики. Згідно з вітчизняним підходом об'єктом промислової політики при-

родно є промисловість — індустріальний комплекс країни. Англomовні економісти вкладають у цей термін знову-таки дещо ширший зміст, оскільки *industry* не обмежується сферою промисловості, а поширюється й на інші види економічної діяльності (сільське господарство, сферу послуг) [4]. Багато українських дослідників цілком справедливо роблять наголос на зовнішньоекономічних аспектах промислової політики, оскільки її метою є «підвищення конкурентоспроможності товарів і послуг вітчизняних виробників на внутрішньому і зовнішньому ринках» [5]. Окремі автори розглядають промислову політику як ефективний засіб розв'язання соціальних проблем [6, с.13]. Безперечно, промислова і соціальна політика мають спільні точки дотику, але в них різні об'єкти. Дуже часто реалізація заходів промислової політики (особливо її структурної складової) значно загострює соціальні проблеми. Тож поширення завдань промислової політики і на соціальну сферу видається перебільшенням [7].

Саме тому нами пропонується виходити з інтересів національної економіки, тож метою промислової політики та її кінцевим результатом має бути підвищення рівня конкурентоспроможності національної економіки та збалансоване економічне зростання в довгостроковій перспективі. Виходячи з цього та з існуючих точок зору, промислова політика може бути визначена як сукупність довгострокових дій держави, спрямованих на покращення галузевої структури економіки, розробку й освоєння науково-технічних досягнень та зростання обсягів експорту конкурентоспроможної продукції.

Пошуки сучасного американського рецепту підвищення ефективності економіки приведуть швидше не до промислової, а до конкурентної політики, оскільки він містить: жорстке дотримання антитрестівського законодавства, створення умов для сталого економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності високотехнологічних галузей. Але складно заперечити той факт, що багатьма інноваційними проривами американська промисловість зобов'язана саме державній підтримці. Зокрема, це роль контрактів Міністерства оборони у виникненні Інтернету та початковому розвитку Силіконової долини.

Як приклад європейської промислової політики часто наводиться досвід Франції, батьківщини «державного дирижизму», країни, що у післявоєнний час активно використовувала індикативне планування. Перший план, відомий як «план Монне» (1947–1953), був спрямований на модернізацію націоналізованого сектору економіки. Другий план (1954–1957) вже мав на меті укріплення конкурентоспроможності приватних фірм. Вдалим прикладом справедливо вважається план Р. Барра (1976–1980, політика «промислової переорієнтації»), завдяки виконанню якого за 5–6 років країна досягла

самозабезпечення енергією за рахунок розвитку вугільної промисловості та особливо атомної енергетики [7].

Нова хвиля інтересу до промислової політики піднялася із поширенням глобалізаційних процесів, адже через зростання відкритості економік посилилася актуальність регулювання державою економічних зв'язків з іншим світом. На сьогодні у країнах ЄС накопичений багатий досвід проведення промислової політики, який періодично систематизується в документах Комісії ЄС [7].

На думку Д. В. Задихайла, будь-які конституційно-правові конструкції, що стосуються економічної або соціальної політики суверенної держави, мають враховувати наявний або потенційний вплив транснаціональних суб'єктів, а в окремих випадках і вплив контрольованих ними міжнародних організацій. Такий вплив практично завжди прямо або побічно спрямований на ерозію суверенних прав держави, її економічного суверенітету, вихолощення її політичних суверенних прав, що без економічного підґрунтя набувають декларативного значення, і не можуть реально використовуватись для протиставлення можливостей власної економічної влади цим суб'єктам. Отже, сьогодні неможливо формувати конституційне та господарсько-правове забезпечення функціонування національної економічної системи без урахування, що остання, в умовах членства країни, зокрема, у таких міжнародних організаціях, як СОТ, фактично є відкритою частиною світової економічної системи, у якій рух товарів та капіталів відбувається відповідно до економічних стратегій транснаціональних її суб'єктів, часто без урахування національних інтересів більшості держав.

Таким чином, конституційно-правове та господарсько-правове забезпечення економічної політики суверенних держав як політико-правової константи повинно містити цілу низку правових механізмів, що мають посилювати резистентність національного економічного організму, спрямувати діяльність органів держави на протидію негативним проявам, наслідкам діяльності організованого і неорганізованого транснаціонального сегменту у світовій економіці. Слід свідомо і прямо включити фактор реальної та потенційної діяльності транснаціональних банків та компаній і особливо їх об'єднань до категорії потенційних загроз національній економічній безпеці як такій [8, с. 11].

Вказані та багато інших чинників, по-перше, висувають нові вимоги до змісту промислової політики держав і зокрема України, по-друге, відкидають можливість держави утриматись від необхідності розробки та реалізації такої політики, по-третє, вимагають вивчення та врахування тенденцій розвитку світових виробничих потужностей, досвіду країн із подібною структурою

промисловості та з'ясування національних конкурентних переваг. По-четверте, мають бути враховані інституційні зміни у складі економічних, виробничих відносин у національній економіці — тотальна і нестримна приватизація і як результат — мінімізація державного сектору економіки. Важливим чинником виступає також відкритість українського економічного простору для діяльності іноземних ТНК в умовах членства України в СОТ та інших міждержавних економічних спільнотах. Відповідно виникає абсолютно новий рівень вимог до усіх юридично значимих сторін формування та реалізації промислової політики держави і в першу чергу з позицій її господарсько-правового забезпечення.

Назвемо основні проблеми, які потенційно здатні викликати негативні наслідки від глобалізаційних процесів в усіх країнах: нерівномірність розподілу переваг від глобалізації в розрізі окремих галузей національної економіки; можливість деіндустріалізації національних економік; можливість переходу контролю над економікою окремих країн від суверенних урядів в інші руки, у тому числі до більш сильних держав, ТНК чи міжнародних організацій; можливість дестабілізації фінансової сфери, потенційна регіональна чи глобальна нестабільність через взаємозалежність національних економік на світовому рівні. Локальні економічні коливання та кризи в одній країні можуть мати регіональні чи навіть глобальні наслідки [9]. Однак окремі правознавці, зокрема В. Мамутов та Л. Савельєв, звертають увагу на те, що західноєвропейські країни мають не лише розвинуту ринкову економіку, але й розвинутий державний сектор, основою якого є державна власність і фактично сформована державно-корпоративна модель управління економікою. Співвідношення між різними формами власності та формами господарювання коливається в ту або іншу сторону, але завжди залишається закономірним положення — держава завжди координує всю систему економічних відносин з метою недопущення спаду в розвитку економіки країни та забезпечення її соціальної орієнтації. В Україні ж відсутність дієвого законодавства щодо управління державною власністю призводить до значних негативних наслідків — 50% підприємств, у тому числі державних, збиткові, відсутня межа роздержавлення, не визначені галузі державної безпеки країни, які, як правило, в європейських країнах знаходяться в державній власності та управляються державними структурами [10]. Із цього приводу необхідно також згадати результати проведеного аналізу дослідницею О. Шаповаловою, яка вважає, що в Україні все ще не забезпечено належного державного впливу на розвиток національного господарського комплексу заходами права, а регулюючий вплив держави може бути заснований не лише на податковій, кредитній політиці, а й на визначенні найефективніших форм державного регулювання господарських відносин [11].

Найбільш негативні наслідки глобалізації можуть відчуті на собі менш розвинені країни, що належать до так званої «світової периферії». Основна маса з них, беручи участь в інтернаціоналізації як постачальники сировини і виробники трудомісткої продукції (а деякі з них — постачальники деталей і вузлів для сучасної складної техніки), виявляються у всебічній залежності від передових держав і мають доходи, по-перше, менші, по-друге, дуже нестабільні, залежні від кон'юнктури світових ринків [12]. А, наприклад, ТНК нерідко ставлять власні інтереси вище державних, у результаті чого роль національних держав слабшає і частина функцій переходить до різних наддержавних організацій і об'єднань [13].

Слід зазначити, що таке забезпечення включає в себе умовно два основні блоки і відповідно два правових механізми забезпечення їх функціонування. Перший — формування та об'єктивація змісту державної промислової політики, другий — її практична реалізація в системі організаційно-господарських відносин. Змістовно обидва механізми передбачають визначення сутнісних ознак цих специфічних видів діяльності держави, оптимізацію суб'єктного складу носіїв організаційно-господарських повноважень, розробку і класифікацію господарсько-правових засобів впливу на відповідні суспільні відносини, зокрема на поведінку суб'єктів господарювання, розробку цілісних і цілеспрямованих правових режимів господарювання, створення спеціальних інститутів обслуговування у процесі промислового розвитку, в тому числі і суб'єктів економічної інфраструктури тощо.

Крім того, доктринально існують різні погляди на оптимальну структуру промисловості, один ми матимемо, якщо виходити з концепції її інтеграції у світову структуру господарства, й інший — якщо базуватися на концепції автономної (ізолюваної від світового господарства) універсальної структури національної промисловості. У першому випадку в основу кута ставляться критерії конкурентоспроможності національних фірм на внутрішньому й світовому ринках і завданням державних служб є сприяння сильним структурам, створюючи для цього необхідне інституційне середовище; у другому — складаються списки хворих і слабких галузей і виробництв, яким держава повинна допомогти через механізми структурної політики (частіш за все шляхом прямої фінансової допомоги з держбюджету, податкові пільги тощо). У сучасних ринкових умовах перевага надається першому варіанту, критерії ж пріоритетів набувають суто ринкового характеру.

Правильне визначення місця і ролі державної промислової політики на сучасному етапі є однією з важливих умов прискорення економічного зростання й підвищення соціального добробуту українського народу. При цьому



роль самої держави в процесі реформування промислових підприємств зводиться до здійснення комплексу заходів, здатних «прискорити адаптацію виробництва до ринкового господарювання» [14, с. 32].

**Висновки.** Отже, як уявляється, промислова політика держави є найбільш синтетичним явищем, оскільки вона сфокусована на стані та властивостях розвитку окремого «суперсегменту» національної економіки. Як інструменти своєї реалізації в ній використовуються фактично усі інші напрями економічної політики з притаманним їм арсеналом правових засобів. У цьому сенсі слід ставити питання про обов'язковість урахування і прямого використання в процесі реалізації промислової політики засобів інвестиційної, зовнішньоекономічної, антимонопольно-конкурентної, податкової, грошово-кредитної тощо політики держави.

Таким чином, зміст промислової політики держави є інтегративним, синтетичним і цілеспрямованим на прямий економічний результат — важливий господарсько-правовий феномен у системі відносин між державою та економічною системою суспільства.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Тарангул Л. Развитие регионов Украины / Л. Тарангул // Экономика Украины. – 2008. – № 7. – С. 92–93.
2. Економіка зарубіжних країн : навч. посіб. / Ю. Г. Козак, В. В. Ковалевський, С. Н. Лебедева, М. Є. Бикова, Н. С. Логвінова, О. В. Воронова. – Вид. 4-те, переробл. та допов. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 292 с.
3. Потенціал національної промисловості: цілі та механізми ефективного розвитку / Ю. В. Кіндзерський, М. М. Якубовський, І. О. Галиця та ін. – К. : Ін-т економіки та прогнозування НАНУ, 2009. – 928 с.
4. Вишневський В. П. Промислова політика: теоретичний аспект / В. П. Вишневський // Економіка України. – 2012. – № 2. – С. 4–15.
5. Кондрашов О. М. Державна промислова політика як ефективний інструмент державного впливу на розвиток промисловості [Електронний ресурс] / О. М. Кондрашов // Державне будівництво. – 2007. – № 2. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/DeBu/2007-2/doc/2/04.pdf>.
6. Никифоров А. Є. Промислова політика : навч-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / А. Є. Никифоров. – К. : КНЕУ, 2003. – 179 с.
7. Палехова В. А. Промислова політика: теоретичний аспект та уроки іноземного досвіду [Електронний ресурс] / В. А. Палехова // Ефективна економіка. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2021>.
8. Галузева економічна політика держави: проблема правового забезпечення : колективна монографія / за заг. наук. ред. Д. В. Задихайла. – Х. : Юрайт, 2013. – 520 с.
9. Кулішов В. В. Мікро-макроекономіка : підручник / В. В. Кулішов. – Львів : Магнолія, 2008. – 468 с.

10. Мамутов В. Доля государственного сектора в современной экономике / В. Мамутов, Л. Савельев // Підприємництво, госп-во і право. – 2002. – № 9. – С. 3–5.
11. Шаповалова О. Концептуальні засади реалізації права на розвиток і господарське законодавство / О. В. Шаповалова // Підприємництво, госп-во і право. – 2008. – № 6(150). – С. 3–6.
12. Білорус О. Г. Економічна система глобалізму : монографія / О. Г. Білорус. – К. : КНЕУ, 2003. – 360 с.
13. Кулішов В. В. Сучасні проблеми глобальної економіки / В. В. Кулішов // Інноваційна економіка. – 2013. – № 3(41). – С. 8–11.
14. Організаційно-економічний механізм розвитку регіону. Трансформаційні процеси / за ред. А. Мельник. – Тернопіль : Економічна думка, 2003. – 608 с.

Стаття надійшла до редакції 09.06.2014.

### **В. А. УСАТЫЙ**

соискатель кафедры хозяйственного права Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого, Харьков

## **СИНТЕТИЧЕСКАЯ ПРИРОДА ПРОМЫШЛЕННОЙ ПОЛИТИКИ ГОСУДАРСТВА (ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ)**

Исследуются вопросы синтетической природы промышленной политики государства, её состав и функциональное назначение. Анализируются конституционно-правовое и хозяйственно-правовое обеспечение экономической политики суверенных государств. Рассматриваются последствия глобализационных процессов. Отдельное внимание уделено конечной цели промышленной политики государства и факторам повышения эффективности промышленности.

**Ключевые слова:** промышленная политика государства, синтетическая природа промышленной политики, содержание промышленной политики, глобализационные процессы.

### **V. O. USATYI**

Postgraduate student of Department of Economic Law, Yaroslav the Wise National Law University, Kharkiv

## **THE SYNTHETIC NATURE OF A STATE INDUSTRIAL POLICY (LEGAL ASPECTS)**

**Problem setting.** An industrial policy is one of the main directions of an economic activity of a state, which constitutes a system of measures aimed at qualitative and quantitative changes of the industrial sector and sectors related to it. An important feature of economic potential of a state is an industrial structure of an economy.

It is important to emphasize that the industrial policy of a state and the appropriate mechanism of its economic and legal framework needs new conceptual and applied approaches under modern conditions.

**Recent research and publication analysis.** There is a need to notice that scientists-economists pay attention to certain directions of the state economic policy and a set of legal measures, which are inherent to the policy. Works of O. M. Vinnyk, D. V. Zadykhailo, V. V. Laptev, V. K. Mamutov, V. M. Pashkov, O. P. Podtserkovnyi, V. A. Ustymenko, V. S. Shcherbyna, O. V. Shapovalova etc. are of significant importance. Notwithstanding, the mentioned scientists do not pay a considerable attention to the problem of direct usage of measures of investment, foreign economic, antitrust and competitive, tax, monetary etc. policies of a state in the process of realization of the industrial policy.

**Paper objective.** The objective of the article is research of a content of the state industrial policy as an important economic and legal phenomenon.

**Paper main body.** The constitutional and legal and the economic and legal framework of economic policies of independent states as a politic and legal constant should contain a considerable set of legal mechanisms, which ought to reinforce resistance of a national economic body, to direct an activity of state authorities at counteraction of negative effects and consequences of the organized and the non-organized transnational segments in the world economy. There is a need to consciously and directly include the factor of real and potential activity of transnational banks and companies and especially their unions among the categories of potential threats of the economic security.

Such framework conventionally includes two main blocks and accordingly two legal mechanisms of provision of their functioning. The first one consists of formation and objectivization of the content of the state industrial policy, the second one consists of its practical realization in the system of organizational and economic relationships. Both mechanisms constitute determination of essential features of these specific types of a state activity, optimization of subjective content of bodies of organizational and economic powers, development and classification of the economic and legal measures of influence on certain social relationships, in particular on behavior of economic entities, development of integral and purposeful legal regimes of the economy, creation of special service institutes in the process of industrial development, including entities of economic infrastructure etc.

**Conclusions of the research.** Consequently, the industrial policy of a state is the most synthetic phenomenon, since it focused on a status and peculiarities of development of a “supersegment” of a national economy. All other directions of the economic policy accompanied by the set of legal measures are used in the state industrial policy as instruments of its realization. Within this context there is a need to consider the problem concerned with obligation of taking into account and direct usage of the measures of investment, foreign economic, antitrust and competitive, tax, monetary etc. policies of a state in the process of the industrial policy realization.

**The main annotation to the article**

**Abstract.** The problem of the synthetic nature of the industrial policy, its content, and the functional purpose are researched. The constitutional and legal and the economic and legal framework of the economic policy of independent countries are analyzed. The consequences of the globalization processes are considered. The specific attention is paid to the final aim of the state industrial policy and the factors of enhancement of industrial production efficiency.

**Key words:** state industrial policy, synthetic nature of industrial policy, content of an industrial policy, globalization processes.